
วิธีการวัดในงานวิจัยข้ามวัฒนธรรม : การอนุมานสาเหตุของวิกฤตเศรษฐกิจ

Measurement in Cross-Cultural Research : Attribution of Economic

Crisis Pachongchit Intasuwan

รศ.ดร.พจจิต อินทสุวรรณ*

บทคัดย่อ

ผู้วิจัยใช้เหตุการณ์วิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในประเทศไทยตรวจสอบความสัมพันธ์ “ผู้กระทำ – ผู้สังเกต” ในทฤษฎีการอนุมานสาเหตุ โดยมีคนไทยอยู่ในฐานะ “ผู้กระทำ” และคนออสเตรเลียอยู่ในฐานะ “ผู้สังเกต” วิธีการวิจัยข้ามวัฒนธรรมนี้คำนึงถึงความสำคัญของความเทียบเท่ากัน 4 ประการ ในการสร้างเครื่องมือวัดที่ใช้ระหว่างวัฒนธรรม และในกระบวนการสร้างเครื่องมือ อาศัยพื้นฐานจาก Emic – etic concept และการกระจายอิทธิพล โดยคำนึงถึงความเทียบเท่ากันระหว่างวัฒนธรรมด้วยขั้นตอนของการสร้างและการวิเคราะห์เครื่องมือวัดตามหลักการดังกล่าวจะได้นำเสนอเป็นลำดับ

ABSTRACT

The Economic crisis in Thailand was used to examine “actor – observer” effect in attribution theory. The Ehai people were regarded as “actor” and the Australian people “observer”. The development of the instrument was based on emic-etic. Approach and decentering while cultural equivalence was the main concern. Step in the questionnaire construction and analysis will be discussed in details.

บทนำ

วิกฤตเศรษฐกิจของประเทศไทยที่เกิดขึ้นตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2539 – 2540 เป็นที่ประจักษ์กันดีต่อคนไทยและต่างประเทศ สาเหตุของเหตุการณ์เช่นนี้สามารถมองได้ 2 มุมมองหลัก นั่นคือ มองในฐานะเป็นผู้อยู่ในเหตุการณ์ (คนไทย) และเป็นผู้อยู่นอกเหตุการณ์ (ต่างชาติ) โดยเฉพาะชาติที่ไม่มีเหตุการณ์เช่นนี้เกิดขึ้น ในกรณีนี้คนไทยจัดอยู่ในกลุ่มผู้กระทำ (Actor) หรือคนที่อยู่ในหรือใกล้ชิดเหตุการณ์ ส่วนคนชาติอื่นเรียกว่าเป็นผู้สังเกต (Observer) หรือคนที่อยู่นอกหรือไกลเหตุการณ์ ทฤษฎีการอนุมานสาเหตุ (Attribution theory) (Myers, 1996) อธิบายว่าบุคคลมีแนวโน้ม

* รองศาสตราจารย์ ประจำสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ที่จะอนุมานสาเหตุของพฤติกรรมผู้อื่นว่าเนื่องมาจากองค์ประกอบในตัวบุคคลนั้น (Dispositional factors) และมองสาเหตุของพฤติกรรมตนเองว่ามาจากอิทธิพลของสถานการณ์ต่างๆ (Situational influences) นี่คือการสัมพันธ์ “ผู้กระทำ – ผู้สังเกต” (Actor – observer effect) (Rathus, 1994, p. 589 – 590)

ความสัมพันธ์ดังกล่าว พบบ่อยมากในการศึกษาการอนุมานสาเหตุของความยากจน (Myer, 1996, p. 481 ; Carr, 1996 อ้างอิงใน Aust – Thai Project Team , 1998, p. 53 – 56) นั่นคือ กลุ่มคนที่ไม่ใช่คนยากจนมีแนวโน้มที่จะอนุมานสาเหตุของความยากจนว่าเนื่องมาจากคุณลักษณะในตัวคนมากกว่าเนื่องจากสถานการณ์ แม้ว่าจะยังมีความไม่คงเส้นคงวาในเรื่องอายุของกลุ่มตัวอย่าง (Carr & MacLachlen, 1998) ก็ตาม

ผลที่ตามมาของความสัมพันธ์นี้ทั้งในระดับบุคคล และระดับชาติ คือ ผู้ที่อนุมานสาเหตุของพฤติกรรมผู้อื่นว่าเป็นอิทธิพลของสถานการณ์จะมีแนวโน้มที่จะเข้าใจผู้อื่น มองปัจจัยแวดล้อมของเหตุการณ์ และจะให้ความช่วยเหลือ มากกว่าผู้ที่อนุมานสาเหตุของพฤติกรรมผู้อื่นว่าเป็นคุณลักษณะในตัวคน

* โครงการวิจัยร่วมระหว่างคณาจารย์ของสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (SWU) กับคณาจารย์ของมหาวิทยาลัย Northern Territory (NTU) มีวัตถุประสงค์จะตรวจสอบความสัมพันธ์ “ผู้กระทำ – ผู้สังเกต” สำหรับเหตุการณ์วิกฤตเศรษฐกิจในประเทศไทย โดยมีกลุ่มตัวอย่างคนไทยแทนผู้กระทำหรือผู้อยู่ในหรือใกล้เหตุการณ์ และคนออสเตรเลียแทนผู้สังเกต หรือผู้อยู่นอกหรือไกลเหตุการณ์ โดยมีสมมติฐานว่าคนไทยมีแนวโน้มที่จะอนุมานสาเหตุของวิกฤตเศรษฐกิจในประเทศไทยว่าเป็นอิทธิพลของสภาพแวดล้อม ดังเช่น สภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง เป็นต้น ส่วนคนออสเตรเลียมีแนวโน้มที่จะอนุมานสาเหตุว่าเป็นคุณลักษณะในตัวคนไทย เช่น ความไม่มีวินัย ขาดแรงจูงใจ เป็นต้น

พื้นฐานของวิธีการวิจัยข้ามวัฒนธรรม

การศึกษาคุณลักษณะทางจิตวิทยาข้ามวัฒนธรรมปะปนอยู่ด้วยเสมอ การวิจัยข้ามวัฒนธรรมจึงต้องแสดงให้เห็นว่าความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมสะท้อนความแตกต่างที่แท้จริงของคุณลักษณะที่ศึกษา ไม่ใช่เกิดจากความลำเอียงหรืออคติของผู้วิจัย (เช่น การใช้วิธีการ ทฤษฎี หรือเครื่องมือวัดของตะวันตกหรือเกิดจากการขาดความเทียบเท่ากัน (Equivalence) ในกระบวนการวัด หรือเกิดจากสิ่งอื่นที่มนุษย์สร้างขึ้น (Van de Vijver & Poortinga, 1982)

งานวิจัยข้ามวัฒนธรรมในอนาคตจะถูกตรวจสอบมากขึ้น ในการศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มบุคคลสองกลุ่มที่แตกต่างกันอย่างมาก ผู้วิจัยต้องแสดงมาตรฐานของเครื่องมือที่ใช้กับกลุ่มที่ไม่เทียบเท่ากัน

สภาแห่งชาติสำหรับการวัดในการศึกษา (NCME) (1985) แล้ว คณะกรรมการทดสอบระหว่างชาติ (The International Test Commission – ITC) ได้ร่างแนวปฏิบัติในการปรับเครื่องมือวัดระหว่างวัฒนธรรม อันประกอบด้วย 4 หัวข้อใหญ่ คือ (1) การมีโครงสร้างร่วมกัน (2) การปรับข้อคำถามในเครื่องมือวัดและตรวจสอบว่าข้อเหล่านั้นทำหน้าที่เหมือนกัน (3) ความเทียบเท่ากันในกระบวนการทดสอบ และ (4) การตีความผลที่ได้จากการวัด (Van de Vijver & Leung, 2000; J. Keats, 1997)

ปัญหาหลักในวิธีการวิจัยข้ามวัฒนธรรมจึงอยู่ที่กระบวนการวัดคุณลักษณะที่ศึกษา การวัดที่เทียบเท่ากันในต่างวัฒนธรรมที่ศึกษาข้อมก่อนให้เกิดโครงสร้างที่เปรียบเทียบกันได้ (Construct comparability) และผลการเปรียบเทียบข้ามวัฒนธรรมย่อมมีความหมายและมีความถูกต้องดังนั้นก่อนที่จะมีการเปรียบเทียบข้ามวัฒนธรรมผู้วิจัยต้องตรวจสอบเรื่องความเทียบเท่ากัน (Equivalence) ของเครื่องมือระหว่างวัฒนธรรม ความเท่าเทียมกันที่จะกล่าวต่อไปนี้เริ่มจากสิ่งที่เป็นนามธรรมและทั่วไป ไปจนถึงสิ่งที่เป็นรูปธรรมและเฉพาะเจาะจง และความเทียบเท่ากันในระดับนามธรรมเป็นสิ่งจำเป็นต้องมีก่อนความเทียบเท่ากันระดับรูปธรรม (Van de Vijver & Poortinga, 1982 and Hui & Triandis, 1985)

1. ความเทียบเท่ากันในความหมาย / บทบาท (Conceptual / Function equivalence)

เทอมแรก เป็นสิ่งจำเป็นอันดับแรก หมายถึงโครงสร้าง (Construct) มีความหมายถึงสิ่งเดียวกันในต่างวัฒนธรรมที่ศึกษา ถึงแม้ว่าอาจมีการแสดงออกต่างกันในแต่ละวัฒนธรรม ส่วนเทอมที่สองคือ บทบาทหน้าที่ หมายถึง โครงสร้างนั้น มีปัจจัยและผลที่ตามมาคล้ายคลึงกันในต่างวัฒนธรรมดังเช่น การยืนยันความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างในแต่ละวัฒนธรรม

2. ความเทียบเท่ากันในการปฏิบัติการ (Equivalence in construct operationalization)

ขั้นนี้เป็นกระบวนการของการถ่ายโอนจากทฤษฎีไปสู่การวัด ในแต่ละวัฒนธรรมจึงต้องมีการปฏิบัติด้วยกระบวนการเดียวกัน (และมีความหมายในวัฒนธรรม) เครื่องมือที่ได้จะมีความเทียบเท่ากันข้ามวัฒนธรรม

3. ความเทียบเท่ากันในเครื่องมือวัด (Item equivalence) การมีเครื่องมือวัดเหมือนกัน

(The same instrument) ระหว่างวัฒนธรรมนั้นหมายถึง การมีข้อคำถามที่มีความหมายเหมือนกัน (Identical) แต่ละข้อควรมีความหมายเหมือนกันสำหรับผู้ตอบในวัฒนธรรมต่างๆ ที่ศึกษาคุณสมบัตินี้ตรงกับการมีมาตราเดียวกัน ถ้าขาดคุณสมบัติข้อนี้ แสดงว่าในต่างวัฒนธรรมใช้เครื่องมือวัดที่แตกต่างกัน และดังนั้น การเปรียบเทียบย่อมทำให้เกิดเข้าใจผิดได้

4. ความเทียบเท่ากันในสเกล (Scalar equivalence) หมายถึงค่าตัวเลขจากสเกลมีระดับความเข้ม หรือขนาดเดียวกันของโครงสร้างที่ศึกษาไม่ว่าผู้ตอบจะอยู่ในวัฒนธรรมใด (วัดด้วยมาตราเดียวกันและจุดตั้งต้นของสเกลเหมือนกันในแต่ละวัฒนธรรม) คุณสมบัติข้อนี้เป็นไปได้ยากสำหรับการวัดในทางสังคมศาสตร์ ข้อมูลที่มีความเทียบเท่ากันในระดับนี้สามารถเปรียบเทียบทั้งภายในและระหว่างวัฒนธรรมได้

ความเทียบเท่ากันในข้อ 1 และ 2 เป็นเรื่องของแนวคิดและความหมายของสิ่งที่ศึกษารวมทั้งกระบวนการวัด ซึ่งสามารถได้มาด้วยการปรึกษาหารือและตรวจสอบซึ่งกันและกันในห้องวิจัยระหว่างวัฒนธรรม การกระทำนี้จะนำไปสู่การมีเครื่องมือวัดที่เหมาะสม (ด้านเนื้อหา ภาษา และความสุภาพ) และมั่นใจว่าผู้วิจัยศึกษาสิ่งเดียวกันในแต่ละวัฒนธรรม ส่วนความเทียบเท่ากันในข้อ 3 และ 4 เป็นระดับละเอียดและต้องการเทคนิคทางสถิติยืนยัน ขั้นนี้สามารถแสดงได้ด้วยวิธีการของทฤษฎีการตอบข้อคำถาม (Item response theory – IRT) (Van de Vijver & Leung, 2000; Hui & Triandis, 1985)

งานวิจัยข้ามวัฒนธรรมช่วยตอบคำถามเกี่ยวกับความเป็นสากล (Universality) ซึ่งหมายถึงการนำทฤษฎี งานวิจัยและวิธีการในวัฒนธรรมหนึ่งไปใช้ในอีกวัฒนธรรมหนึ่ง (D. Keats, 1997; Vande Vijver & Poortinge, 1982) จึงต้องใช้กระบวนการวัดเดียวกันในทุกวัฒนธรรมนั่นคือผู้วิจัยต้องพิจารณาความเหมาะสมของเครื่องมือวัดจากความเทียบเท่ากันทั้ง 4 ระดับ ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

ในงานวิจัยข้ามวัฒนธรรมส่วนมากเริ่มด้วยการพัฒนาเครื่องมือวัดขึ้นในวัฒนธรรมหนึ่งแล้วจึงแปลไปเป็นภาษาอื่นเพื่อใช้ในอีกวัฒนธรรมหนึ่ง ผลสรุปจากการวิจัยอาจทำให้เข้าใจคนในวัฒนธรรมอื่นผิดได้ นอกจากนี้ยังหลักฐานที่แสดงว่าอิทธิพลของวิธีการวิจัยจากวัฒนธรรมอื่นทำให้ไม่สามารถค้นพบความจริงในสังคมนั้นได้ (Van de Vijver & Leung, 2000, p. 38 – 39) บริสลิน (Brislin, 1980) เสนอวิธีการต่างๆ ในการตรวจสอบคุณภาพการแปล ซึ่งจะช่วยให้มีข้อดีคือมีการกระจายอิทธิพล (Decentering) (Brislin, 1980 p. 433) ของเครื่องมือวัดออกมาจากฉบับที่เป็นภาษาเดิม ผลที่ได้นี้จึงไม่ใช่การแปลไปเป็นอีกภาษาหนึ่งที่มีการเปลี่ยนแปลงจากต้นฉบับน้อยที่สุด แต่จะเป็นการแปลที่ฉบับภาษาหนึ่งถูกเปลี่ยนเพื่อให้ได้ฉบับในภาษาที่สองที่ราบรื่นและดูเป็นธรรมชาติ ดังนั้น เครื่องมือวัดย่อมไม่มีศูนย์กลางอยู่ที่วัฒนธรรมเดียวหรือภาษาเดียวแต่ละกลุ่มภาษาที่ร่วมศึกษามีส่วนสนับสนุนต่อเครื่องมือวัดฉบับสุดท้ายที่ใช้รวบรวมข้อมูลในงานวิจัยเครื่องมือฉบับที่ใช้ในแต่ละภาษาจึงสะท้อนแนวคิดเดียวกันและความหมายเหมือนกันต่อผู้สอบเครื่องมือวัดที่ได้มาจากวิธีการกระจายอิทธิพลจึงมีข้อคำถามที่ร่วมกันระหว่างวัฒนธรรม (Etic) และข้อคำถามที่เฉพาะ

สำหรับวิธีการที่เรียกว่า “Combined etic – emic” นั้น มีกระบวนการโดยสรุป 3 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นแรกคณะผู้วิจัยกำหนดโครงสร้างที่เป็นสากล ขั้นที่สองพัฒนาเครื่องมือวัดโครงสร้างนั้น โดยใช้แนวทางของแต่ละวัฒนธรรม และขั้นตอนสุดท้ายนำโครงสร้างที่เป็นสากลซึ่งนิยามเชิงวัฒนธรรมมาเปรียบเทียบกับวัฒนธรรม (Hui & Triandis, 1985, p. 143 – 144)

วิธีการในการสร้างเครื่องมือในงานวิจัยนี้

โครงการวิจัยนี้เป็นการศึกษาข้ามวัฒนธรรมทางด้านพฤติกรรมศาสตร์ ในการดำเนินการสร้างเครื่องมือวัดจึงพยายามให้บรรลุคุณสมบัติของความเทียบเท่ากันที่ได้กล่าวแล้ว วิธีการมีดังต่อไปนี้

1. การกำหนดกรอบความหมายตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรที่จะกล่าวถึงในที่นี้ คือ การรับรู้สาเหตุของวิกฤตเศรษฐกิจ ผู้วิจัยทั้งสองฝ่าย (ไทย และออสเตรเลีย) ได้ปรึกษาร่วมกันว่าสิ่งที่ศึกษาคือความคิดเห็นของผู้ตอบซึ่งเป็นคนไทยและคนออสเตรเลีย ที่ระบุว่ามีความเสี่ยงใดบ้างที่จะก่อให้เกิดวิกฤตเศรษฐกิจ สำหรับคนไทย หมายถึง วิกฤตเศรษฐกิจในประเทศไทย ส่วนคนออสเตรเลียจะมองกว้างทั่วเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และเน้นที่ประเทศไทย

2. การสัมภาษณ์ / สอบถามเพื่อนำมาสร้างแบบสอบถาม อาศัยหลักการ Emic – etic approach หรือ Decentering คณะผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

2.1 แต่ละประเทศสัมภาษณ์ / สอบถามกลุ่มตัวอย่างว่าเขามองว่าสาเหตุของวิกฤตเศรษฐกิจมีอะไรบ้าง ผู้ตอบตอบโดยการเขียนบรรยายหรือเล่า ผู้สัมภาษณ์ / สอบถามเป็นนิสิตระดับปริญญาตรีที่มีความชำนาญในการเก็บข้อมูลการวิจัย และคณะผู้วิจัยเองด้วย ผู้ตอบเป็นผู้ใหญ่ในวัยทำงาน (อายุ 20 – 60 ปี) รวมทั้งผู้ที่เป็นบุคคลทั่วไป นักธุรกิจ และนักวิชาการ ที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งหมด 40 คน (ชาย 21 คน หญิง 19 คน) ส่วนฝ่ายออสเตรเลียนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา 2 คน เป็นผู้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

2.2 ทบทวนเอกสารเกี่ยวกับสาเหตุวิกฤตเศรษฐกิจ

2.3 วิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จากผลที่ได้ในข้อ 2.1 และประกอบกับผลที่ทบทวนในข้อ 2.2 ทำให้พบว่าสาเหตุแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ คือ เศรษฐกิจ (เช่น ขาดวินัยทางการเงิน) บุคคล – สังคม (เช่น ค่านิยมการใช้สินค้าต่างประเทศ) และการเมือง (เช่น ปัญหาคอร์รัปชันในรัฐบาล) สอดคล้องกันทั้งสองประเทศ

3. การออกแบบลักษณะของแบบสอบถาม ทั้งสองฝ่ายตกลงร่วมกันในมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ เห็นด้วยที่สุด เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยที่สุด นอกจากนั้นยังมีตัวเลือก “ไม่ทราบ” อีกด้วย

4. การเขียนแบบสอบถาม แต่ละประเทศเขียนข้อคำถามในแบบสอบถามโดยอาศัยผลในข้อ 2.3

5. การแปลและการแลกเปลี่ยนแบบสอบถาม แปลแบบสอบถามฉบับภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ และแลกเปลี่ยนแบบสอบถามซึ่งกันและกัน เพื่อร่วมกันพิจารณาความเหมือนและความแตกต่างของแบบสอบถาม มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทาง E-mail หลายครั้ง และอภิปรายร่วมกันระหว่างประเทศ 2 ครั้ง ครั้งแรก Dr. Ian Purcell ผู้ร่วมทีมเดินทางมา และครั้งที่สอง (ซึ่งเป็นครั้งสุดท้ายก่อนที่จะสรุปแบบสอบถามจากผลการวิเคราะห์รายชื่อ) Dr. Stuart Carr ซึ่งเป็นหัวหน้าโครงการฝ่ายออสเตรเลียเดินทางมาประชุมในประเทศไทย

แบบสอบถามที่นำไปทดลองใช้ประกอบด้วยคำชี้แจงและมีถาม 2 ตอน ตอนแรกเป็นการถามข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบ และตอนที่สองเป็นคำถามเกี่ยวกับสาเหตุของวิกฤตเศรษฐกิจ จำนวน 59 ข้อ (ข้อที่ 59 เป็นปลายเปิด)

5.1 คำชี้แจงของแต่ละประเทศเป็นไปตามความเหมาะสมของแต่ละประเทศ แต่ครอบคลุมสาระที่จำเป็นเหมือนกัน ยกเว้นเรื่องสถานที่ นั่นคือ ฉบับภาษาไทยระบุว่าวิกฤตเศรษฐกิจในประเทศไทย ส่วนฉบับภาษาอังกฤษระบุถึงวิกฤตเศรษฐกิจในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ดังเช่นที่เกิดขึ้นในประเทศไทย

5.2 ข้อคำถาม มีข้อที่เป็นลักษณะพิเศษคือ “ถึงคราวเคราะห์ของคนไทย” ซึ่งภาษาอังกฤษใช้ “Fate” ข้อคำถามที่รวมอยู่ในฉบับทดลองมีทั้งที่เป็นคำถามที่ตรงกันและเป็นคำถามเฉพาะแต่ละฝ่าย (ส่วนใหญ่ตรงกัน)

5.3 มาตราส่วนประมาณค่า คำว่า “ไม่แน่ใจ” ซึ่งหมายถึงความคิดเห็นอยู่ตรงกลางระหว่างเห็นด้วยกับไม่เห็นด้วย ในภาษาอังกฤษใช้คำว่า “Undecided” และคำว่า “ไม่ทราบ” ซึ่งหมายถึงไม่เข้าใจประโยชน์หรือ ไม่มีความรู้ในเรื่องนี้ ใช้คำว่า “Unclear” ทั้งนี้หลังจากได้อภิปรายกันเป็นเวลานานแล้วว่าคำที่ใช้จะแทนความหมายของคนในวัฒนธรรมได้ตรงกับที่ผู้วิจัยต้องการ

5.4 แต่ละข้อในฉบับภาษาไทย ส่วนมากเป็นประโยคสมบูรณ์ แต่ในฉบับภาษาอังกฤษมักจะเป็นวลี ซึ่งสามารถสื่อความกันได้เข้าใจ นอกจากนี้ทางฝ่ายออสเตรเลียต้องขอเวลาผู้ตอบให้น้อยที่สุด

6. การทดลองใช้แบบสอบถาม แต่ละประเทศนำแบบสอบถามที่ได้ในข้อ 5 ไปสอบถามกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นบุคคลทั่วไป (General public) สำหรับกรณีของประเทศไทยผู้ทำหน้าที่เก็บ

ในวัยเดียวกัน จำนวน 38 คน โดยมีนิติระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 2 คน เป็นผู้ดำเนินการ

7. การวิเคราะห์ผลการทดลองใช้แบบสอบถาม คำชี้แจงสามารถสื่อความได้ตามที่ ต้องการส่วนข้อคำถามนั้นข้อมูลของไทยนำมาวิเคราะห์รายชื่อ โดยใช้การคำนวณความสัมพันธ์ ระหว่างข้อกับคะแนนรวม โดยใช้โปรแกรม SPSS PC โดยการวิเคราะห์รวมและแยกกลุ่มผู้ใหญ่ ทั่วไปและความถี่ของการตอบในแต่ละตัวเลือก และคำนวณสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อ

8. การเลือกข้อคำถามเพื่อนำมาใช้เก็บข้อมูลจริง การคัดเลือกข้อคำถามพิจารณาทั้งเนื้อหา (4 กลุ่มตามกรอบในข้อ 2.3) และค่าสถิติ เกณฑ์คือคัดเลือกข้อที่ฝ่ายไทยมีค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์สูง และฝ่ายออสเตรเลียมีความถี่ในการตอบที่เหมาะสม คือ ข้อที่ (1) มีคนตอบ “Unclear” เกิน 33% (2) มีคนตอบทั้ง “Unclear” และ “Undecided” เกิน 50% และ (3) มีคนตอบ ตัวเลือกเดียวตั้งแต่ 80 % ขึ้นไป และพิจารณาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อร่วมด้วย การ พิจารณาร่วมกันระหว่างสองฝ่ายมีผลให้เก็บข้อคำถามที่ดีไว้ 39 ข้อ และ ข้อ 40 เป็นปลายเปิด (ดูในภาคผนวก)

9. การเก็บรวบรวมข้อมูลในงานวิจัย ทั้งสองฝ่ายนำแบบสอบถามในข้อ 8 ไปเก็บรวบรวม ข้อมูลในเดือนมีนาคม 2543 กลุ่มตัวอย่างเป็นบุคคลทั่วไป อายุ 18- 60 ปี จำนวนฝ่ายละ 400 คน สำหรับวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลนี้ฝ่ายออสเตรเลียเสนอวิธีการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ แต่ฝ่ายไทย ได้ทดลองทำไป 10 คน พบว่าได้รับความร่วมมือจากผู้ตอบน้อยมาก ทั้งสองฝ่ายจึงตกลงกันใช้วิธี ไปพบผู้ตอบโดยตรง วิธีการหลักที่ใช้เหมือนกัน แต่มีส่วนปลีกย่อยที่แตกต่าง กันคือ ฝ่ายไทย นิติ ระดับบัณฑิตศึกษา 4 คน ซึ่งเป็นผู้เก็บข้อมูลไปขอความร่วมมือบุคคลต่างๆ ในกรอบของประชากร เป้าหมายให้ตอบแทนสอบถามแล้วรอรับกลับเลย โดยไม่ได้เสนอรางวัลใดๆ แต่ขอบคุณที่ให้ความ ร่วมมือ ฝ่ายออสเตรเลียมีนิติระดับบัณฑิตศึกษาจำนวน 2 คน ขอความร่วมมือบุคคลต่างๆ ให้ตอบ แบบสอบถาม และให้บุคคลเหล่านั้นนำกลับไปตอบและส่งกลับมายังผู้วิจัยทางไปรษณีย์ พร้อมทั้ง มีของสมนาคุณให้เล็กน้อย ขณะนี้กำลังอยู่ในขั้นการเตรียมวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งก่อนที่จะเปรียบเทียบ จดมุ่งหมายของการวิจัยจะวิเคราะห์เบื้องต้น ดังนี้

9.1 สถิติบรรยาย

9.2 วิเคราะห์องค์ประกอบในแต่ละประเทศเพื่อตรวจสอบรูปแบบโครงสร้างระหว่างประเทศ ที่เป็นการแสดงความเทียบเท่าระหว่างวัฒนธรรมในเรื่องโครงสร้างภายใน (Hui & Triandis, 1985)

9.3 วิเคราะห์รายข้อโดยใช้ทฤษฎีการตอบข้อคำถาม (Item Response Theory – IRT) เพื่อแสดงความเทียบเท่ากันในเรื่องข้อคำถามทั้งในระดับข้อคำถามและระดับสากล

ทฤษฎีการตอบข้อคำถามสามารถแก้ปัญหาทางการวัดได้ดีกว่าทฤษฎีการทดสอบดั้งเดิม เนื่องจากทฤษฎีนี้สามารถแสดงความสัมพันธ์ระหว่างความน่าจะเป็นในการตอบถูก (หรือตอบทางบวก) ข้อหนึ่ง กับคุณลักษณะ (Trait) ที่วัดได้ ความสัมพันธ์นี้แทนด้วยโค้งแสดงลักษณะข้อคำถาม (Item characteristic curve – ICC) ตำแหน่งและรูปร่างของ ICC กำหนดโดยพารามิเตอร์ของข้อ ซึ่งสามารถประมาณได้โดยไม่ต้องขึ้นอยู่กับกลุ่มผู้ตอบ ผลการประมาณ ICC ในวัฒนธรรมสามารถเปรียบเทียบกันได้ด้วยสถิติ (Hulin, Drasgow, & Komocar, 1982; Lord, 1980) ข้อใดที่มี ICC แตกต่างกันแสดงว่าขาดคุณสมบัติการเทียบเท่ากันระหว่างวัฒนธรรม ข้อใดที่ ICC ที่ประมาณได้ไม่แตกต่างกันแสดงว่ามีคุณสมบัติการเทียบเท่ากันในเรื่องข้อ 3 (Item equivalence) และข้อ 4 (scalar equivalence) (Hui & Triandis, 1985, p.138) หรือกล่าวได้ว่ามีคุณสมบัติการเทียบเท่ากันในการวัด วิธีการใช้ทฤษฎีการตอบข้อคำถามเพื่อยืนยันการเทียบเท่ากันในการวัดซึ่งทำให้สามารถเปรียบเทียบคะแนนข้ามวัฒนธรรมได้ มีปรากฏตัวอย่างดังในงานวิจัยของ Bontempo (1993); Hui, Drasgow, & Chang (1983) และ Hulin, Drasgow, & Komocar (1982)

สรุปโดยภาพรวมเครื่องมือวัดที่ใช้ในงานวิจัยข้ามวัฒนธรรมนี้สร้างขึ้นโดยแต่ละฝ่ายดำเนินการของตน ใช้หลักการเดียวกันแต่มีความแตกต่างในทางปฏิบัติซึ่งขึ้นอยู่กับวัฒนธรรม ดังนั้นจุดแข็งของเครื่องมือวัดนี้คือ ได้มาจากวิธีการกระจายอิทธิพล มีทั้งความเป็นสากลและมีความเฉพาะวัฒนธรรม ไม่ได้นำเครื่องมือวัดที่พัฒนาขึ้นมาและประสบความสำเร็จในวัฒนธรรมหนึ่งมาใช้ในอีกวัฒนธรรมหนึ่ง และผู้วิจัยได้ดำเนินการตามกระบวนการที่ประกันความเทียบเท่ากันระหว่างวัฒนธรรมด้วย นั่นคือ

1. ความหมายและบทบาทของตัวแปรหรือโครงสร้างที่ศึกษา มีการนิยามและกำหนดขอบข่ายร่วมกัน และมีการตรวจสอบรูปแบบของโครงสร้างภายในของตัวแปรในแต่ละฝ่ายเพื่อให้แน่ใจว่ามีแบบแผนเดียวกัน

2. การปฏิบัติการ ขั้นตอนในการสร้างและการใช้เครื่องมือวัดมีหลักการร่วมกันแต่ปรับรายละเอียดให้เหมาะสมกับบริบทในวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน เพื่อให้บรรลุประสงค์เดียวกัน

3. เครื่องมือวัด ข้อคำถามแทนส่วนประกอบในขอบข่ายของนิยามของตัวแปรที่ศึกษา และมีความหมายต่อผู้ตอบในวัฒนธรรม และเมื่อมองต่างวัฒนธรรมแสดงได้ว่าเท่ากัน (ไม่ลำเอียง เนื่องจากวัฒนธรรม) ตรวจสอบได้ด้วยทฤษฎีการตอบข้อคำถาม

4. สเกลการวัด คะแนนจากเครื่องมือวัดจากต่างวัฒนธรรมมีความหมายเหมือนกัน ซึ่งเป็นไปได้ถ้าเครื่องมือวัดสามารถเทียบเท่ากันได้ คุณสมบัติข้อนี้เป็นไปได้ด้วยการยืนยันจากวิธีการทฤษฎีการตอบข้อคำถามเช่นกัน

ด้วยกระบวนการดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยมั่นใจว่าเครื่องมือวัดนี้มีคุณสมบัติพร้อมที่จะตรวจสอบสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ได้

เอกสารอ้างอิง

- American Educational Research Association, American Psychological Association and National Council on Measurement in Education. (1985). **Standards for educational and psychological testing**. Washington, D.C. : American Psychological Association.
- Aust – Thai Project Team. (1998). Managing economic crisis : A psychosocial approach. **Development Bulletin**, 46, 53 – 56.
- Bontempo, R. (1993). Translation fidelity of psychological scales : An item response theory analysis of an individualism – collectivism scale. **Journal of Cross - Cultural Psychology**, 24(2), 49 – 166.
- Brislin, R.W. (1980). Translation and content analysis of oral and written materials. In H.C. Triandis & J.W. Berry (Eds.), **Handbook of cross – cultural psychology : Methodology** (Volume 2) (389 -444). Boston : Allyn and Bacon.
- Carr, S.C. & MacLachlan, M. (1998). Actors, observer, and attributions for “third World” poverty : Contrasting perspectives from Malawi and Australia. **The Journal of Social Psychology**, 138, 189 -202.
- Hui, C.H., Drasgow, F., & Chang, B. (1983). Analysis of the Modernity Scale : An item response theory approach. **Journal of Cross – Cultural Psychology**, 14(3). 259 – 278.
- Hui, C.H., Drasgow, F., & Komocar, J. (1982). Applications of item response theory to analysis of attitude scale translations. **Journal of Applied Psychology**, 67(6), 818 – 825
- Hui, C.H. & Triandis, H.C. (1985). Measurement in cross – cultural psychology : A review and comparison of strategies. **Journal of Cross – Cultural Psychology**, 16(2), 131 – 152.
- Keats D. (1997). Why cross – Cultural? **Keynote address to the BSRI workshop on cross – cultural research**, Bangkok, Thailand.
- Keats, J. (1997). The use of ordinal test theory in cross – cultural research in behavioral science. **Paper for the BSRI workshop on cross – cultural research**, Bangkok, Thailand.
- Lord, F.M. (1980). **Applications of item response theory to practical testing problems**. Hillsdale, NJ : Lawrence Erlbaum.
- Myers, D.G. (1996). **Exporing psychology** (3rd. edition). New York : Worth Publishers.
- Rathus, S.A. (1994). **Essentials of psychology** (4th. Edition). New york : Harcourt Brace College.

Van de Vijver, F.J.R. & Leung, K. (2000). Methodological issues in psychological research on culture. **Journal of Cross – Cultural Psychology**, 31(1), 33 – 51.

Van de Vijver, F. J.R. & Poortinge, Y.H. (1982). Cross – cultural generalization and universality. **Journal of cross – cultural Psychology**, 13(4), 387 – 408.

ภาคผนวก

คำชี้แจง

ในการตอบคำถามข้อที่ 4 – 7 ระดับความคิดเห็นของท่านจะมีความหมายดังต่อไปนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายความว่า ท่านเห็นด้วยกับคำถามในข้อนั้นมากที่สุด
เห็นด้วย	หมายความว่า ท่านเห็นด้วยกับคำถามในข้อนั้น
ไม่แน่ใจ	หมายความว่า ความคิดเห็นของท่านจะอยู่ตรงกลางระหว่างเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย
ไม่เห็นด้วย	หมายความว่า ท่านไม่เห็นด้วยกับคำถามในข้อนั้น
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายความว่า ท่านไม่เห็นด้วยกับคำถามในข้อนั้นมากที่สุด
ไม่ทราบ	หมายความว่า ท่านไม่มีความรู้เรื่องนี้เพียงพอที่จะแสดงความคิดเห็น

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					ไม่ทราบ
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
ข้อ 4. ท่านเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วยมากนักน้อยเพียงใดว่าแต่ละข้อต่อไปนี้ เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดวิกฤตเศรษฐกิจ						
1. มีคอร์รัปชันในรัฐบาล						
2. นักการเมืองขาดคุณภาพ						
3. มีความไม่ต่อเนื่องด้านนโยบายทางการเงิน การคลังของรัฐบาล						
4. รัฐบาลปล่อยให้มีการนำเข้าสินค้าฟุ่มเฟือยมากเกินไป						
5. รัฐส่งเสริมภาคอุตสาหกรรมมากกว่าภาคเกษตรกรรม						
6. ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสาร ด้านการเงิน การคลังของรัฐบาล						
7. การบริหารงานด้านการเงิน การคลังของรัฐบาลไม่มีประสิทธิภาพ						
8. ผู้นำประเทศขาดความสามารถ						
9. เชื่อมั่นรัฐบาลมากเกินไป						
10. นโยบายด้านการเงินของรัฐบาลผิดพลาด						
11. รัฐบาลโอบอุ้มสถาบันการเงินอย่างไม่เหมาะสม						
12. รัฐบาลหย่อนยานในการกำกับและตรวจสอบสถาบันการเงิน						

